

BORLÄNGE

Pöytäkirja

Suomen kielen hallintoalue (FFO) – KS sosiaalisen kestävyden valiokunta Kokous ruotsinsuomalaisen vähemmistön vanhustenhuollon tarpeesta 16. toukokuuta 2022 klo 17-19 Istuntosali, Vanha kaupungintalo

Noin 15 osanottajaa ruotsinsuomalaisesta vähemmistöstä

Borlängens kunnan osallistujat:

Karin Örjes, kunnanhallituksen varapuheenjohtaja ja kunnanhallituksen sosiaalisen kestävyden valiokunnan puheenjohtaja

Anita Nordström, hoivalautakunnan puheenjohtaja

Pernilla Söderlund, sektorinpäällikkö, sosiaalsektori

Pia Vinrot, toiminnanjohtaja, tavanomainen asuminen

Johanna Munters Olsson, toiminnanjohtaja erityisasuminen

Kristina Westhed, kehittäjä, jolla on vastuu suomen kielen hallintoalueeseen liittyvistä hallinnollisista kysymyksistä

1. Tervetuloa!

Karin toivottaa kaikki lämpimästi tervetulleiksi kokoukseen, jossa käsitellään ruotsinsuomalaisen vähemmistön vanhustenhuollon tarvetta.

Marraskuun 2021 neuvonpitokokouksen yhteydessä tuli tarve/toivomus järjestää erillinen kokous vanhustenhuoltokysymyksistä. Vähemmistön mukaan asiaa on suuri tarve tarkastella.

Kunta olisi tehnyt inventoinnin/selvityksen vuonna 2021, mutta pandemian vuoksi tähän ei valitettavasti ollut resursseja/aikaa. Sen vuoksi tämä pannaan täytäntöön vuonna 2022 ja Karinin mielestä on arvokasta kerätä ryhmältä mahdollisimman paljon mielipiteitä tämän kokouksen aikana. Nämä näkemykset ovat tärkeä lähtökohta työlle jatkossa.

Kunnan edustajat esittäytyvät. Anita Nordström on hoivalautakunnan puheenjohtaja ja hän kertoo, että hänen mielestään on mielenkiintoista saada perehtyä ryhmän näkemyksiin ja toivomuksiin tämäniltaisessa kokouksessa. Pernilla Söderlund työskentelee sosiaalsektorin sektorinpäällikkönä ja hän on työskennellyt tässä roolissa noin 1,5 vuotta. Pia Vinrot on tavallisen asumisen toiminnanjohtaja, ts. omaistuen ja kotipalvelun. Hän on tavannut ryhmän edustajia aiemmin, muun muassa PRO:n kokouksen yhteydessä ennen inventointia suomenkielisen henkilöstön tarpeesta kotipalvelussa. Johanna Munters Olsson työskentelee kaikkien erityisasuntoloiden ja kotisairaanhoidon toiminnanjohtajana. Kristina Westhed työskentelee kehittäjänä, joka vastaa suomen kielen hallintoalueeseen liittyvistä hallinnollisista asioista. Tänäpä hän toimii sihteerinä.

Karin käy läpi esityslistan. Kokouksen aluksi Pernilla kertoo, miltä vanhustenhuolto näyttää ja miten se toimii tänään. Pia ja Johanna voivat myös tulla mukaan puhumaan omista alueistaan tai vastata kysymyksiin. Sen jälkeen juomme kahvit ja avaamme sitten keskustelun.

2. Mitä mahdollisuuksia on tänään saada vanhustenhoivatoimenpiteitä suomen kielellä

Pernilla Söderlund kertoo, miltä työ näyttää tänään.

Borlängen kunta kuuluu suomen kielen hallintoalueeseen, mikä tarkoittaa, että kunta, tässä tapauksessa sosiaalisektori, on velvollinen huolehtimaan, että vaatimukset täytetään.

Muutama vuosi sitten kunta valmisteli suomenkielisen osaston vanhustenasuntolaan, mutta valitettavasti kysyntä ei ollut riittävän suurta yksikön ylläpitoa varten. Tämän jälkeen tuli pandemia, joka pani kapuloita rattaisiin. Hoivakodeille määrättiin vierailukielto ja henkilökuntaan kohdistui paljon paineita varmistettaessa, että covid-infektio pysyy poissa asuntoloista. Pandemia kesti kaksi vuotta.

Hoivakoteihin ja kotipalveluun on vaikeaa löytää suomenkielistä henkilökuntaa. Ilmoituksissa kunta on erityisesti korostanut, että suomen kielen taito on ansio, mutta valitettavasti virkoihin on ollut vähän hakijoita. Ehkä kunnan on yritettävä löytää muita rekrytointikeinoja?

Ruotsinsuomalaisen vähemmistön kohtaamispaikka, joka oli aiemmin Tunagårdenissa ja Åkershemissa, suljettiin pandemian aikana. Onko kiinnostusta/toivomuksia avata uudelleen kohtaamispaikka nyt, kun pandemia on ohi. Tämä on asia, jonka puolesta kunta tekee ehdottomasti töitä. Saamme aloittaa tutkimalla ensin tarvetta ja käyntitiheyttä. On tärkeää, että kunta kuuntelee teitä, eikä toimita sellaista, millä ei ole kysyntää. Kunta onkin utelias siitä, mitä ruotsinsuomalaisella vähemmistöllä on mielessä ja mitä se toivoo.

3. Kahvit

Tarjolla on kahvia/teetä ja voileipää.

4. Mitä vanhustenhuollon tarpeita ja toiveita ruotsinsuomalaisella vähemmistöllä on tänään ja mitä uskomme tulevan tulevaisuudessa

Vuoden aikana kunta tekee inventoinnin/selvityksen vanhustenhuoltoon liittyvistä tarpeista. Tämä olisi pitänyt panna täytäntöön vuonna 2021, mutta valitettavasti pandemia tuli väliin.

Tämänpäiväinen kokous olisi nähtävä lähtökohtana tulevalle inventoinnille/selvitykselle, joten käytä tilaisuutta ja esitä ajatuksesi ja näkemyksesi. Ne ovat erittäin arvokkaita työlle jatkossa. Millaisen viestin haluat lähettää mukanamme?

KOHTAAMISPAIKKA

Vähemmistön edustajat esittävät, että syynä kohtaamispaikan sulkemiseen oli se, että suomenkielistä isäntää ei enää ollut. Jos uusi kohtaamispaikka perustetaan, on tärkeää, että siellä on suomenkielistä henkilökuntaa. Kokouksessa sovitaan, että on viisasta pyrkiä löytämään neutraali/avoin paikka tulevalle kohtaamispaikalle. Kohtaamispaikka, joka on avoin kaikille. Ehkä jokin opintoliitto olisi kiinnostunut isännöimään? Kristina saa tehtäväksi lähettää kyselyn Borlängessä toimiville opintoliitoille.

Pia informoi, että kaikki kohtaamispaikat ovat olleet suljettuina pandemian aikana. Kunnan toiminta on noudattanut pandemialakia/tartuntasuojalakia, mikä on johtanut rajoituksiin, kuten vierailukieltoon, etäisyyden pitämiseen ja siihen, että eri aktiviteetit/toimenpiteet on ikävä kyllä jouduttu peruuttamaan/sulkemaan.

PALVELUKESKUS

Vähemmistön edustaja esittää, että palvelukeskuksen rutiinit eivät vielä toimi.

On merkittävää, että vaikka kunta on ollut suomen kielen hallintoalue lähes 10 vuotta, on edelleen asioita, jotka eivät toimi. Kuinka kauan ruotsinsuomalaisen vähemmistön on odotettava, että asiat toimivat? Kunta lupaa ”maat ja taivaat”, mutta vähemmistö tuntee, että kauniisiin sanoihin ei voi enää luottaa. Karin on samaa mieltä siitä, että on vielä asioita, jotka eivät toimi, mutta että kunnan on ohjattava tätä. Syksyyn 2022 mennessä rutiinien pitää olla käytössä ja toimia. Kunta huolehtii siitä, että ryhmä pääsee tiiviiseen vuoropuheluun kunnan johdon kanssa sekä neuvonpöytäkokousten yhteydessä että muissa kokouksissa, kuten tänään.

Vähemmistön edustajat informoivat, että heillä on tapana ottaa yhteyttä palvelukeskukseen joka viikko nähdäkseen, ovatko rutiinit käytössä. Valitettavasti se ei koskaan toimi. Palvelukeskus ei kytke puhelua edelleen suomenkieliselle tulkille. Karin lupaa, että palvelukeskuksen rutiinit tarkistetaan pikimmiten ja että ne toimivat syksyllä.

VANHUSTENHUOLTO SUOMENKIELISELLÄ HENKILÖKUNNALLA

Suomen kielen hallintoalue edellyttää kunnan huolehtivan, että on vanhustenhuolto, jossa on suomenkielisiä henkilöitä. Tarpeita on kartoitettu aiemmin, mutta inventointia/selvitystä, joka olisi pitänyt tehdä vuonna 2021 ei valitettavasti voitu toteuttaa pandemian vuoksi. On tärkeää muistaa, että inventointi on aina ajankohtainen kuva tilanteesta, kun on kysymys esimerkiksi nyt/tulevaisuudessa apua tarvitsevien henkilöiden lukumäärästä, iästä, tarpeiden laadusta jne. Anita tarkoittaa, että on tärkeää, että aineisto täsmää ajankohtaisten/tulevaisuuden tarpeiden kanssa.

Sosiaalipalveluissa asetetaan vaatimuksia etsivälle toiminnalle. Kunnan on otettava yhteyttä/tehtävä kotikäynti kaikkien luona, jotka ovat täyttäneet 75 vuotta. Tällöin kunnan virkailija informoi kunnasta ja sen toiminnasta, eli mitä tukea ja apua kunnalta voi hakea. Vähemmistön edustaja tarkoittaa, että on hyvä, jos suomenkielinen tulkki otetaan mukaan näihin tapaamisiin. Kun vanhenee, on yleistä, että ruotsin kieli unohtuu ja henkilö palaa takaisin äidinkieleensä. Tästä hakevasta toiminnasta vastaa kunnan palveluksessa oleva henkilö (avuntarpeen käsittelijä). Vähemmistön edustajat esittävät, että vaikka he ovat täyttäneet 75 vuotta, tämä virkailija ei ole ottanut yhteyttä heihin. Kunnassa työskentelee vähintään yksi suomenkielinen avuntarpeen käsittelijä.

Kunta perusti aiemmin suomenkielisen osaston Nyhøjdeniin, mutta kysyntä osoittautui vähäiseksi ja osasto suljettiin. Ellei kohderyhmässä ole riittävästi kysyntää, kunnan on mahdotonta pitää yllä osastoa. Ruotsinsuomalaisen vähemmistön edustajat esittävät, että syy vähäiseen kysyntään johtui lähinnä Nyhøjdenin osaston suurista puutteista. Monet käyttäjät/potentiaaliset käyttäjät ovat kertoneet, että siellä tuntui siltä kuin olisi ollut suljettuna vankilaan. Osasto oli neljännessä kerroksessa, huoneista puuttui oma vessa jne. Osastoa ei yksinkertaisesti sovitettu vakituiseen pitkäaikaiseen asumiseen. Kunnan edustaja on samaa mieltä siitä, että Nyhøjdeniä käytetään etupäässä vuorotteluhoitoon/lyhytaikaishoitoon ja että olo siellä voi tuntua vähän siltä kuin olisi sairaalassa. Tilat ja alue eivät yksinkertaisesti olleet tarkoituksenmukaisia kohderyhmän tarpeisiin. Vähemmistön edustajat esittävät, että he haluavat osaston hoivakodissa, jossa seurustellaan ja ollaan aktiivisia.

Mielipiteitä esitetään myös siitä, että on kulunut noin kolmekymmentä vuotta siitä, kun kunta alkoi puhua suomenkielisen osaston perustamisesta ja että on merkillistä, että sellaista ei ole vielä perustettu. Monilla muilla kunnilla on jo kauan ollut suomenkielisiä osastoja, esimerkiksi Enköpingsissä. Miksi Borlängessä ei ole vielääkään toimivaa suomenkielistä osastoa?

Vähemmistön edustaja kyseenalaistaa miksi inventointi/tutkimus maksaa 100 000 kruunua. Mitä tarkalleen selvitetään ja kenen toimesta? Laatiiko selvityksen yksi henkilö vai useat henkilöt/hallinnot? Miten se voi maksaa niin paljon?

Pernilla lupaa hankkia lisätietoja ja palata asiaan, mutta sanoo jo nyt, että todennäköisimmin inventointia/selvitystä hoitaa yksi henkilö. Tällä henkilöllä on myös vastuu kommunikoida ruotsinsuomalaisen vähemmistön kanssa, tilittää tulokset, informoida jne. Vähemmistön edustaja katsoo, että on toivottavaa, että vastuuhenkilö puhuu suomea.

Esitetään mielipiteitä, joiden mukaan olisi toivottavaa, että kunta kartoittaa kaiken suomenkielisen henkilöstönsä esimerkiksi erityisasuntoloissa ja kotipalvelussa. Palkatessaan uutta henkilöstöä kunnan ehkä tulisi nähdä työnhakijan suomen kielen taito ansioksi/kilpailueduksi?

Kunta informoi, että Gylleen, Gyllegårdenin viereen rakennetaan uusi turva-asuntola.

Sinne tulee 47 huoneistoa. Kunta ei päätä siitä, kenelle nämä asunnot annetaan. Jos on kiinnostunut vuokraamaan asunnon sieltä, tulee ottaa yhteys kiinteistönomistajaan ja mennä jonoon. Mikäli on suuremmat tarpeet, esimerkiksi dementia, on sopivampaa asua jossakin kunnan erityisasunnoista. Gyllegården on muuttovalmis keväällä 2023.

Se on hoivakoti, johon tulee 54 paikkaa. Tunagården muuttaa koko toimintansa uuteen Gyllegårdeniin. Sen jälkeen Tunagården peruskorjataan ja uusitaan. Se valmistuu keväällä 2025 ja sinne tulee 80 paikkaa.

Vähemmistön edustaja sanoo, että Åkershemiin on pitkät jonot. Miksi jotkut saavat paikan nopeasti, kun taas toiset joutuvat odottamaan paljon kauemmin? Monet ihmiset joutuvat odottamaan kauan saadakseen paikan asuntolassa. Kunnan edustaja informoi, että yksilölliset tarpeet määräävät aina, kuinka nopeasti saat paikan asuntolassa. Jos kyseisellä henkilöllä on suuria akuutteja tarpeita, niin hänelle voidaan tarjota paikka ennen niitä, joilla on pienemmät tarpeet ja jotka ovat olleet jonossa pitkään. Paikkaa tarjotaan sitä eniten tarvitsevalle henkilölle. Suomenkielisessä PRO:ssa käydyissä keskusteluissa on käynyt ilmi, että Åkershemiin toivotaan suomenkielistä osastoa.

Valitettavasti ei ole niin yksinkertaista tyhjentää koko ruotsinkielisten käyttäjien osastoa oman osaston luomiseksi suomenkielisille. Asukkailla on hallintaoikeus asuntoonsa. Kun asukas kuolee kunta voi tarjota asuntoa uudelle asukkaalle, mutta vain yhdelle henkilölle kerrallaan.

Sitä paitsi koko Åkershem on nykyisin dementiaa sairastaville tarkoitettu hoivakoti.

Kunnan edustaja informoi, että kunta (kotipalvelu, yöpartio jne.) yrittävät mahdollisimman pitkälle ottaa huomioon suomenkielisen henkilökunnan tarpeen ja suunnitella sen mukaan. Vähemmistön edustaja sanoo, että suomalaiset ovat tottuneet "huolehtimaan itsestään", mutta on tärkeää, että vähemmistön tarpeet tulevat todella esiin.

Kiinnostaisiko suomalaisen ystäväpalvelun perustaminen? Tämä on asia, jota voimme ehkä tutkia tarkemmin.

Vähemmistön edustaja esittää toivomuksen, että kunta varaa joka viikko tietyn ajan, jolloin voi keskustella kunnan virkailijan kanssa vanhustenhuollosta suomeksi.

5. Yhteenveto – näin menemme eteenpäin

Karin tekee yhteenveton tämäniltaisesta kokouksesta.

Kunnan on tärkeää varmistaa, että on mahdollista ottaa hyvin yhteyttä kuntaan ja voida puhua suomea nyt ja tulevaisuudessa. Kunnan tulisi kannustaa suomenkielisiä työntekijöitään käyttämään kieltä työssään.

Vähemmistön edustaja kysyy – ”Milloin asiat toimivat palvelukeskuksessa?”

Karin lupaa puuttua ongelmiin, joita vähemmistö kokee soittaessaan palvelukeskukseen. Hän tekee sen Fredrik Holmin kanssa, joka on luvannut työskennellä asian parissa ja huolehtia, että toimivat rutiinit otetaan käyttöön mahdollisimman pian.

Karin kertoo, että uusi kokous järjestetään syksyllä ja että meillä on sitten mahdollisuus tavata uudelleen. Vähemmistölle annetaan tällöin mahdollisuus esittää näkemyksiä vanhustenhuoltoa koskevasta inventoinnista/selvityksestä.